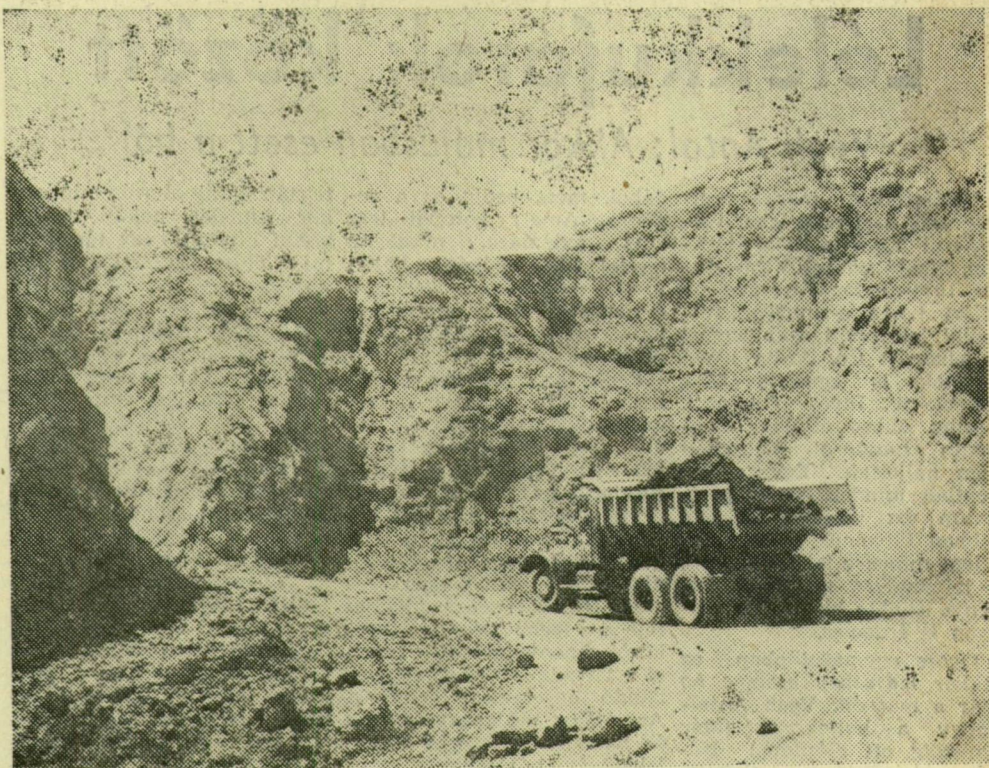

Iharkúti bauxit

A Bakonyi Bauxitbánya Vállalat ércitermelésének 15 százalékát külszíni fejtéssel nyeri. Legnagyobb külszíni bányáját, az iharkúti, közel hat éve nyitották meg. A jó minőségű ércet adó iharkúti bányából az idén közel negyedmillió tonna bauxit kitermelését tervezik. A bányászok és a szállítómunkások május végére az éves terv 45 százalékát már teljesítették. A képen: 250 lóerős teherautókkal szállítják el a külszíni fejtésről az ércet.

Három falu együtt

Ritkán esik már meg, hogy búcsúban csak azért szűnnek meg egy legényt, mert a szomszéd faluból való, és a mi lányunknak csapja a szelet, de mostanáig él az a szokás, hogy inkább mondunk rosszat a másik faluról, mint jót. Kutassa ki, aki ráér, Öttömösnek és Pusztamérgeknek mi vetelkedni valója lehetett egymással, és mégis vetekedett. Saját emlékem: még a pedagógusok között is támadt egyszer értelmetlen ellentét. Sok ágon összefonódott azóta ez a két falu, tanácsa is közös, más kapcsolatok is erősödnek. Most bővül a kör, és fölfelethet minden eddiginél erősebb szálak szövődnek, hiszen Ruzsa, Öttömös és Pusztamérgek termelőszövetkezeteiben kezdenek együtt gondolkodni. Gazdasági alapjai lesznek tehát három szomszédos falu kapcsolatának.

Ilyen bevezető után — megcsókásból — azt várhatja az olvasó, egyesül a három falu négy kicsi szövetkezeté, pedig nem egyesül. Abból az egyszerű tényből kiindulva, hogy természeti adottságaik nagyjából hasonlóak, lehetőségeik is közel járnak egymáshoz, úgynevezett termelési körzetet alakítanak. Bár kimondták már a szervezet megalakulását, mégis érdemes megmaradnunk a jövő idejű ígealánál, mert ilyen természetű dolgot kimondani csupán annyit jelent, hogy elkezdődött valami. A mérgei szövetkezet vezetőitől érdeklődtünk a kezdeti elképzelésekről, mert az első év szervezési munkáit ők vállalták.

Először azt tisztázták, hogy mit nem akarnak. Egyik sem akar beleszólni a másik szövetkezet belső ügyeibe. Nem a közös kaptafát keresték tehát, de számbavesznek minden lehetőséget, ami egy-egy kérdésben a közös nevezőt segítheti. Szarvasmarhatelepet terveztek a mérgei térsz, nagy költséggel. Most kitalálták, jobban járnak, ha nem építik meg, hanem bővítik a ruzsai vagy az öttömösi, és a befektetett pénz arányában részesednek a haszonból. Kukoricatörés idején a 30—40 százalék vizet tartalmazó termést eddig bekocsikáztatták drága fuvarral Szegedre, itt megszáritották, és másik drága fuvarral hazavitték. Ha mindegyik

épít magának külön szárítót, a költségeit is nehezen bírja, és gazdaságosan kihasználni sem tudja. Kínálkozik az alkalom: elég lenne egy, de az nagyobb, jobb, tartósabb legyen. Beruházásról van szó, a hasonló kérdések még csupán fölkerülnek az elképzelések listájára, előbb a pénz kell előkeríteni hozzájuk.

A szőlőtermesztés legnagyobb hagyományai Mergen vannak, de terem szőlő a másik két faluban is. Előbb-utóbb mindegyiknek vennie kellene szőlőkom-báját a kiegészítő gépsorokkal. Ha egyformát vesznek, és az egyik szövetkezet működteti őket, ott készleteznek alkarészeket és ott javítják valamennyit, kimondhatatlanul nagy összegek maradnak meg. A fűszerpaprika speciális vetőgépét mindegyikük megvette, egy-két napig dolgoznak is vele, és egész évben semmi nem használják. Ez is drága gép. Porciózva amunkát, talán egy is elég lett volna, mint ahogy lényegesen kevesebb kell a nagy erjú szántó traktorokból is.

Egyszerűbb eset. Minden évben gond a közétkeztetés, és minden évben aratás idején háborodnak föl legjobban az emberek: miért kapnak keveset, miért nem kapnak jót? A ruzsai egyik szövetkezetnek van konyhája, tudják is, mi kell a néhez munkát végző embereknek, egyezkedni akarnak, főznek ők többet, hogy a többi térszbe is jusson.

A szellemi erők kihasználásának végtelenül nagy tartaléka vannak. Paradicsomot termel nagy szakértelmmel az egyik szövetkezet, de próbálkozik vele a többi is. Kézenfekvő: a paradi-csom specialistája minde-nütt segítsen. Körzeti specialistája lehet az őszibaracknak, a szőlőnek, a spárgának, a csonthéjas gyümölcsnek, almának, kukoricának is. Ennyi kiváló szakembert egyik térsz se tudna föl-fogadni, de megosztva minden ágazat a lehető legjobb ke-zekbe kerülhet.

Kimondták az alakulás napján, hogy döntést csak teljes nézetazonosság esetén hozhatnak. Ha a négyből csupán egy mondja, hogy neki ebből nem származik haszna, vagy átmenetileg ráfizet, a többségi szavazat

természetesen nem kötheti. Leghamarabb az aratási előkészületek idején tanácskoznak egymással. Megbeszélnek, ki mikor végez az aratással, mivel tudja segíteni a szomszédot, és hová tudják küldeni a gépeket, ha mindnyájan befejezték. Mert minden gép akkor a legdrágább, ha áll.

Figyelembe kell venniük, hogy mindegyik szövetkezet más-más anyagi alapról indul. Ha elmege segíteni a traktoros a szomszéd határba, és látja, hogy ott ugyanazért a munkáért többet fizetnek, biztosan szóvá teszi. Föltehetően ez lesz az egyik legnagyobb hajtóerő a céltudatos gazdálkodás megszerzésében.

Igen fontos szempont, jó mélyre verték le a cöveket, talán később sem tudnak eltávolodni tőle: nem szerveznek újabb hivatalt a tágabb kör organizálására. Erős a szándék, egyetlen íróasztallal sem lesz több. A termelési körzetnek ugyanis egyedül akkor van értelme, ha termel, és nem akkor, ha hivatalból megjártssa az együttműködést.

Rákérdeztünk, átgondol-ták-e jól, vagy csak szokásból írták le azt a mondatot, hogy a kulturális és ifjúsági mozgalomban, a nopolitika-ban is fokozatos együttműködésre törekcsenek. A felelet: a gazdasági közös fejlődés szükségszerű velejárója ez. Egyetlen példa: az öttömösieknak van autóbuzsuk, a mérgeieknek művelődési házuk. Máris szervezhetnek közös programokat, elmehetnek közös kirándulásokra is. Biztosra vehető, hogy a három falu népe közelebb kerül egymáshoz, ha ez a vállalkozás sikerül.

Horváth Dezső

Lukács József előadása a politikai akadémián

Az MSZMP KB Politikai Akadémiáján szerdán — az MSZMP budapesti oktatási igazgatóságának székházában — Lukács József, a Magyar Tudományos Akadémia filozófiai intézetének igazgatója tartott előadást „Egyházak és vallásosság a szocialista Magyarországon” címmel.

Az előadáson megjelenteket, a párt vezető propagandistáit, ideológiai, politikai, társadalmi életünk képviselőit Mona Gyula, a Központi Bizottság osztályvezetőhelyettese köszöntötte. Az előadás anyagát a Kossuth Könyvkiadó megjelen-teti.

Munkakedv és ismeretek

Egy tünet önmagában nem mond semmit — vallják az orvosok. Csak arra jó, hogy fölhívja a figyelmet valamilyen rendellenességre, s a további vizsgálatok alapján felderített tünetcsoportból megszülethessen a körkép, s megkezdődhessen a gyógyítás. Valahogyan így van ez az életben is, ahol egy tünet job-bára csak jelzés lehet, s csak tünetek együtteséből lehet fölmérni valamely je-lenséget, okaival együtt, hogy elgondol-kozhassunk a gyógyítás mikéntjén.

Tünetek. A városi tanács vb munkaügyi osztályán mondják: aki munkát keres a munkaközvetítő révén, többnyire egy műszakos munkahelyre menne, s lehetőleg a Belvárosban. Dolgozókat viszont többnyire három műszakos munkahelyre keresnek, s nem a város közepén. És ez érthető is, hiszen vállalati és népgazdasági érdek, hogy az értékes berendezések lehetőleg több műszakban dolgozzanak, hogy hamarabb megtérüljön az áruk, hogy több ér-téket hozhassanak létre az országnak.

Vajon az egyén érdeke mást diktálna? A textilipar is három műszakban dolgozik, s nekik is sok gondot okoz a munkaerő-hiány. Pedig fizetik a műszakpótlékot, a 20 és 40 százalékot. Hát ez nem oldotta meg gondjaikat? A textilművekben azt mondják: eleinte sokat segített, aztán „megszokták” az emberek, s a műszakpót-lék kissé megszűnt megtartó, s vonzeró lenni.

Jelenségek, tünetek. Mind többször fi-gyelhető meg, hogy emberek inkább a kevesebb pénz választják, ha egy műszak-ban, tisztább és könnyebb munkát végez-hetnek. Az ember már meg sem lepődik a Nők Lapja riportján, amely arról szól, hogy egy vállalat egyik üzemrészét átépítették, korszerűsítették a nagyobb termelékeny-ség érdekében. Néhány hónap múltán a vállalat vezetői meglepve tapasztalták, hogy a vagy ezer forinttal magasabb jö-vedelmek ellenére szinte minden fiatal át-kerlte magát más, a régi, lazább szervez-ésben dolgozó üzemrészekbe, s a feszítettebb munkán csak a nagycsaládos idősebbek, vagy azok a fiatalok maradtak, akiknek éppen házuk épült, vagy lakásra gyűjtöt-tek.

Elgondolkodtatók ezek a tendenciák, éppen abban az időszakban, amikor alap-vetően fontos gazdasági kérdés a munka-intenzitás, s a munka hatékonyságának nö-velése. Vajon miért nem vállalják szíve-sen az emberek az ezzel kapcsolatos ter-heket? Kevés lenne az az anyagi többlet, amit ilymódon kaphatnak? Lehet, s a jö-vőben éppen a végzett munka arányában nyílik majd nagyobb lehetőség a jövedel-mek közötti differenciálásra. Ám ha job-ban belegendolunk, valószínű, hogy nem csupán az anyagi megbecsülés elégtelensé-gével magyarázható a tartózkodás a fesze-sebb munkaszervezésben dolgozó, vagy több műszakos munkahelyekkel szemben, hiszen azért havi ezer forint, vagy a mű-szakpótlék által biztosított 20—40 száza-lékos többlet meglehetősen szép összeg az átlagkeresetekhez viszonyítva. De mi játsz-hat még közre a vonakodásban?

A válaszhoz talán ismét egy tünet vihet közelebb bennünket. Többnyire ugyanis nem a törzsgárdával van baj, nem azok-al az emberekkel, akik tíz-húsz, vagy még több éve dolgoznak vállalatuknál. Inkább az újonnan munkába állókra, vagy azokra jellemző az ilyen fajta húzódozás, akik másutt sem tudtak eddig gyökeret eresz-teni. Mondhatnánk legyintve: — Eh, vándormadarak. Mi dolgunk velük? — Pedig az esetek többségében nem azok, inkább csak azzá válhatnak, ha előbb-utóbb vala-hol nem találják meg a helyüket. Inkább az a megfontolandó, miért változtatnak munkahelyét ezek az emberek, sokszor nem is a nagyobb pénzért, csak a kevésbé feszes szervezethez reményében, s sokszor nem is hagyják el a vállalatot, csak a

vállalaton belül keresnek más, nem is föl-tétlen könnyebb munkalehetőségeket.

Bőven lehetne sorolni az okokat, többek között a klasszikus, s az ipari „szervez-ésben csak nehezen kiküszöbölhető okot, amely szerint a szalag-, vagy a feszesen szervezett munka monotonitáját nehezen tűrik az emberek. Ez kétségtől igaz, s már született olyan technológiai megol-dások, amelyek a szalagmunka fölszámol-ásával a munkafolyamatokat közelebb hozzák az ember pszichológiai és fizikai adottságaihoz. Ám a legtöbb helyen a fej-lődés útja egyelőre éppen a feszeőbb szer-vezés, a szalagszerű termelési folyamatok bevezetése, amelyek — ha fizikailag nem is — pszichésen mindenképpen nagyobb megterhelést rónak az emberre. Főként akkor, ha még nem állt módjában hozzá-szokni az ilyesféle terhelésekhez.

Hozzászokni! Alighanem ez a kulcské-rés esetünkben. Mert igaz ugyan, hogy a feszeőbb munkarendben dolgozók, tehát a nagyobb anyagi értékeket előállítók na-gyobb anyagi megbecsüléséről gondoskodni kell, ám önmagában a több pénz nem ké-pes elegendő vonzerót kifejteni. Sokan inkább elkerülik az ilyen helyeket, sokan pedig megpróbálják, aztán továbbállnak, közben legfőkébb megcsodálva a régen ott dolgozók boszorkányosan gyors, gya-korlott mozdulatait.

Mondhatnánk: eljutottunk a lényeghez. Hiszen akkor csak a betanítás időszakára kellene több gondot fordítani, megfelelő sikerélményeket biztosítani, hogy az em-berek megmaradjanak a munkahelyen, hogy ők is elérhessék azt a begyakorlottsá-got, amikor a mozgások, cselekvések már jórészt automatizálódnak, s a meg-szerzett biztonság már nagymértékben függetleníti az agyat, csökkentve a pszí-chés terheléseket.

Igen, erre is szükség van. Mindenképpen hasznos lenne az eddiginél több gondot fordítani a betanulásra, a kezdő emberek-re. S nem csupán arra, hogy valóban jól elsajátíthassa valaki a munkafolyamato-kat, hanem arra is, hogy már a kezdetkor érezze, szükség van rá munkahelyén, ahol munkájáért megbecsülik és tisztelik. S egyúttal már munkájának kezdetén érezze azt is az ember, hogy neki is szüksége van erre a munkahelyre. Ehhez pedig is-mernie kell vállalatának, üzemének pers-pektíváját, tervezett jövőjét. Azt a jövőt, amely a sajátjává is válhat, ha sorskö-zösséget vállal munkahelyének közösségé-vel.

Mondhatnánk: a munkahely nem lel-kiklinika, nem szanatórium. Ott dolgozni kell, nem az emberek lel-kivilágával foglalkozni. Csakhogy az az ember, aki hajlandó nagy pszichés meg-terheléseket vállalni, hogy hasznos tagja lehessen egy-egy vállalatnak, az elvárja, hogy úgy kezeljék, mint aki vállalata jö-vőjére kívánja építeni saját jövőjét. Ehhez viszont tisztában kell lennie ezzel a jö-vővel, munkahelyének, s ezen belül ön-magának lehetőségeivel, perspektívaival, különben aligha vállalta egy feszesen szer-vezett munka betanulásának, a pszichés alkalmazkodásának a nehézségeit. Inkább más lehetőségek után néz. A vállalatok-nak az eddigieknél inkább be kell látniuk a kölcsönösséget: ha jövőjüket dolgozók képességeire, a bonyolultabb, feszeőbb munkafolyamatokba való bekapcsolódásuk készségére kívánják építeni — s mire másra? —, akkor a munkahelyi demokrá-cia szellemében az eddiginél is jobban biz-tosítaniuk kell dolgozók informáltságát. Hogy azok valóban magukénak érezhessék vállalatukat, s informáltságuk birtokában ne csak ügyes kezűkkel, hanem teljes, gondolkodó emberként is hozzájárulhassa-nak vállalatuk, üzemük jövőjének alakítá-sához, formálásához.

SZÁVAY ISTVÁN

Június 14—21

Finn—magyar barátsági hét

Mindkét országban gazdag és színes programmal ren-dezik meg június 14-e és 21-e között az ötödik finn—ma-

gyar, illetve magyar—finn ként — a különböző társa-barátsági hetet Helsinkiben, dalmi berendezkedésű orszá-illetve Budapesten 300—300 gok példás együttműködését tagú küldöttséget köszönte-

nek a vendéglátó országok rán az idén először rendezik képviselői. A fővárosi prog-ramok mellett a testvérváro-sok látják vendégül a dele-gációt.

A magyarországi esemény-sorozatban állami és társadal-mi életünk több vezető sze-alya és a finn de-legáció vezetőit, s a vendégek az országgyűlés nyári ülé-s-zsákn is részt vesznek. A kat szerezhetnek több ma-két nép történelmi barátsá-gyar termelőszövetkezet mun-gát, valamint — a helsinki kájáról, s felkereshetik ha-záróokmány végrehajtása-

A budapesti esemény jó alkalmat kínál a 13—13 te-lepülés lakói között szövődő kapcsolatok számbavételére, az együttműködés további teendőinek körvonalazására.

A finn nép küldöttei emel-lett személyes tapasztalato-zásán is részt vesznek. A kat szerezhetnek több ma-két nép történelmi barátsá-gyar termelőszövetkezet mun-gát, valamint — a helsinki kájáról, s felkereshetik ha-záróokmány végrehajtása-

zánk legszebb vidékeit,